

Múzeum a Madách év jegyében a Palócföld vendége Jarábik Gabriella

– A bicentenáriumi évnek az első negyedéve már mögöttünk van, máris számos rendezvény megvalósult. Vegyük talán sorjában, de először is az a kérdés, hogyan lett ez Önök kezdeményezéséből Madách Emlékév?

– A kérdésre egy kérdéssel válaszolnék, méghozzá azzal, hogy miért ne lenne Madách Imrének emlék éve az idej? 1823-ban született, most 2023-at írunk. Születésének bicentenáriumi éve tehát egy különleges és egyszeri alkalom arra, hogy emlékévvé nyilvánítsuk. A Szlovák Nemzeti Múzeum részeként működő A Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma egy nagy, átfogó egységnek a helyi, kisebb, a magyar nemzetiséggel és annak kultúrájával foglalkozó egysége. Madách Imre az egységes magyar irodalom egyik legjelentősebb alakja, és egyben Nógrád történelmének, a régió irodalomtörténetének a része. Uganakkor világhírű, az egyetemes kultúra, az irodalom és a drámairodalom fényesen csillogó csillaga! Ezzel azt szeretném nyilvánvalóvá tenni, ha azt tartjuk, hogy a globálisban, tehát az átfogóban benne van részként a helyi és ez viszont is igaz, akkor azt is állítjuk, hogy egymás nélkül nem is létezhetnek. A nagyot nem más, mint a sok kicsi alkotja! Gondolkodjunk tehát lokálisan, cselekvésünk globálisságával akkor is az egészet szolgáljuk! Mi tehát a magunk lehetőségei szerint ezért hirdettük meg karöltve magyarországi partnereinkkel az idej Madách Emlékévet.

– Az első negyedév mérlegét megvonva miről lehetne beszámolni?

– Igen fontos és emelkedett hangulatú eseménynek voltunk részesei január 19-én, amikor a költőt szülőfalujában, Alsósztrégován, a település önkormányzata részben a mi múzeumunk javaslatára is díszpolgárrá avatták. S hogy miért a díszpolgárság „in memoriam”? Lehet-e nevesebb, közismertebb díszpolgár Madách Imrénél, aki az egész világban hirdeti szülőfaluja, Alsósztrégova nevét? A dolgok ennyire egyszerűek, így formálja a lokális a globálist. Ez az esemény volt tulajdonképpen a Madách Emlékév nyitánya. Közben már lázasan folytak az előkészületek, hogy Pozsonyban, a Szlovák Nemzeti Múzeum központi épületében megnyissuk az ...írtam egy költeményt... című kiállítást. Erre január 25-én került sor, igen nagy érdeklődés mellett. A kiállítás kurátoraként én magam és Praznovszky Mihály irodalomtörténész szerepelünk. A látványért és kivitelezésért Szabó Réka és az MNU Creative Solutions: Németh Zoltán, Tarr Kálmán és Dénes Gábor felel. A kiállítás a Hagyományok és Értékek Polgári Társulás együttműkö-

désével, a Magyar Génius Program és a Szlovák Köztársaság Kisebbségi Kulturális Alap támogatásával valósult meg, és egészen 2024 közepéig lesz látható majd.

– *Mit lehet tudnunk erről a pozsonyi kiállításról, hogy kedvet kapjanak rá és felkérésék?*

– A kiállítás vezérelvének azt szántuk, hogy megmutassuk és összefoglaljuk ennek a nagy műnek a különböző művészeti műfajok szemszögéből eddig történt és folyamatosan történő felfogását, értelmezését. Egy-egy alkotás vagy kortárs képzőművészeti alkotások sorozatának beillesztése a kiállításba így azt az összbemutatót kelti, amelyet Az ember tragédiája kelt bennünk, olvasókban. Egyben ez a vezérelv megkönnyíti a látogatók számára, hogy ráhangolódjanak magára a Tragédia üzenetére. Szeretnénk, ha a nézők elmerülnének annak etikai, filozófiai mélységeiben. Maga a kiállítás pedig egy komplex kortárs művészeti alkotás, így a művek párhuzamos bemutatása a jelennel is kapcsolatot teremt. A kiállított művek nem Az ember tragédiájához kapcsolódó illusztrációk. Olyan gondolatra épült az egész koncepció, mint a mai ember létének és lelkének kapcsolata. Ezzel a kiállítás alkalmassá vált, hogy olyan érzéseket keltsen bennünk, a látogatókban, melyek által könnyebb Az ember tragédiája egyes témáinak, mondanivalóinak megértése, a velük való azonosulás. A kortárs képzőművészek alkotásokhoz hozzáadva megjelenik ezen a tárlaton Koronczi Endre budapesti képzőművésznek az ehhez a kiállításhoz készült „15 szín a Ploubuter Parkból” című munkája. Az alkotás szintén nem csak illusztrálni kívánja tartalmilag a Tragédiát, hanem szerkesztési koncepciójában követi is azt. Színenként a film egy-egy másodperce a dráma egy-egy sorának felel meg benne.

– *Pozsonyban feltételezhetően és természetesen többnyelvű ez a tárlat?*

– Igen, a kiállítás három nyelven – magyarul, szlovákul és angolul – elérhető, készült hozzá egy háromnyelvű kiállításvezető is. Egy fővárosi múzeumban elérhető, hogy legkevesebb háromnyelvűként létezzen egy ilyen tárlat. Melynek további érdekességei, hogy a kiállítás ideje alatt megvásárolható Az ember tragédiája 2019-es kiadású magyar nyelvű és a 2021-ben megjelent Jitka Rožňová, műfordító által, a mai, a modern szlovák nyelvre átültetett változata is. Mindkét kiadvány a pozsonyi Madách Egyesület nevéhez kötődik, ezzel az egyesülettel kiálló az együttműködés.

– *Március végén, egy újabb, úgynevezett Madách vándorkiállítás is nyílt. Erről mit lehet tudni?*

– Ezt a kétnyelvű, magyar–szlovák vándorkiállítást 2023. március 24-én mutattuk be Alsósztrégován, a helyi szlovák alapiskola felső tagozatos diákjainak, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége és a Csemadok nagykürtösi járási képviselőinek jelenlétében. Az utóbbiak lesznek azok, akik majd a régió iskoláiba eljuttatják a kiállítást. Modern forma, modern anyagok, modern tartalom, ez a hármas jellemezi a vándorkiállítást. A kiállítás jól szállítható, 20 darab

panelből áll, képregényszerű, történetmesélős. Jó alkalmat kínál arra, hogy most magával a szerzővel, Madách Imrével és kortársaival fedezzük fel a Tragédia történetét, főszereplőit, a Madách család történetét, magát a megalkotás korszakát! Szeretnénk, ha mindenkit arra ösztönöznének majd a vándorkiállításon látottak, hogy elővegyék, újraolvassák a Tragédiát, és gondolják is tovább, éljék bele magukat ma is érvényesnek mutakozó helyzeteibe. Ha ezt meg tesszük, ezzel nemcsak Madách örökségéért, hanem magunkért is sokat tettünk. Abban bízunk, hogy sokan látják majd. Nagy az érdeklődés magyarországi intézmények és iskolák, községek részéről is, folyamatosan érkeznek az igénylések. Köszönet jár a kiállítás megalkotóinak nagyszerű munkájukért és a Hagyományok és Értékek Polgári Társulásnak a közreműködésért! A kiállítást létrehozóiként én magam Jarábik Gabriella, projektvezetőként dolgoztam, a szakértői munkát Dr. Praznovszky Mihály végezte, a szövegek szerzője Szászi Zoltán, a látvány és a kivitelezés Szabó Réka munkája. A szlovák nyelvű fordítást és a szlovák szövegek lektorálását Antal Anna, a magyar lektori teendőket Csanda Gábor végezte.

– *Milyen események várhatóak még az emlékév végéig?*

– Ami biztos, az idei októberi Alsósztrégovára tervezett Madách napokon egy nemzetközi tudományos konferenciát szervezünk. Sokféle témában szeretnénk beszámolni az előadó résztvevők Madách Imre és életműve legfrissebb kutatásairól. Varsótól, Pozsonyon, Komáromom, Nyitrán, Budapesten át még további magyarországi előadókat tartunk már számon, és már szerveződnek a szekciók, tervezzük a lebonyolítást, a programot. A konferencián elhangzott előadások anyagát nyomtatásban is szeretnénk megjelentetni a lehető leghamarabb. Tulajdonképpen az év minden hónapjában lesz valamilyen rendezvény. Októberig folyik a Madách kvíz a szlovákiai családi magazin, a Vasárnap hasábjain, ott értékes díjakat lehet nyerni. Készülőfélben van egy ünnepi és különleges kiadvány, egy antológia is, amelyet a Madách Egyesület tervez kiadni M.I. ha 200 címmel, s ennek a bemutatóját Kassán, a Márai Emlékházban szeretnénk majd megtartani. A világhálón és a múzeumunk honlapján e témában elérhető egy dokumentumfilm is, ezt is ajánlom megnézésre. Gazdagnak ígérkezik tehát a Madách Emlékv! Méltó ünneplést szeretnénk!